

Előfizetési árak:	
A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 18.

Az osztrák helyzet.

A bukott miniszterek hosszú sorozata ismét jelentékenyen megsaporodott Ausztriában. A Thun-miniszterium már kezdi felvenni a néhai nevet. Amire vállalkozott, azzal kudarcot vallott és pedig igen csunya módon. Thun Ferencz grófot a parlamenti pártok egyszerűen kikoszorúzták és szemébe mondták, hogy Badeni és Gautsch különb legények voltak, pedig azok sem kellett nekik. Most már Thun gróf lemondhat arról, hogy az osztrák parlamenti állapotot helyreállítja, legalább normális helyzetet teremtve. Ennek még a lehetősége is ki van zárva. Legalább Thun gróf végleg eljátszotta kis játékát a parlamenti téren.

A tárgyalások során Thun gróf ezenfelül meglehetősen ügyetlennek bizonyult. A nyelvrendeletnek lényegét sem fogta fel helyesen. A Badeni-féle nyelvrendelet, honnét ez az egész vizsály kiindult, tulajdonképpen egy hosszú, következetes politikának gyümölcse lett, de a melyet a németek nem engedtek leszakítani, hanem ezt erőszakkal megakadályozták. Inkább a parlamentet kárhoztatják tétlenségre, mintsem megengedjék, hogy a szlávpolitika birtokába jusson ennek a nagy vívmánynak, mely a nemzetiségi egyenjogúság teljes megvalósulását jelenti és főként azt, hogy a német hegemonia le van győzve.

Előre menni ezen az uton nem lehet, mert utját állják a németek; visszafelé

csinálni sem lehet a nyelvrendeletet, mivel a szlávok, különösen a csehek nem engednek. Thun gróf megkerülni, kijátszani akarta a nyelvrendelet kérdését és ezzel a fogásával alaposan felsült. Badeni legalább a szláv többség rokonszenve kísérte bukásában, habár a német kisebbség átkozta. De Thun gróf mind a két versenytárs haragját egyaránt maga ellen zudította.

Mig a nagy arkanumot, a nyelv-kérdés megoldásának titkát a zsebében hordotta Thun gróf és a parlamenti faktorokkal tárgyalt, addig bizni lehetett a nagy összekocczzanás békés elintézésében. Mintha megpuhultak volna a versengő felek. Az ifju csehek pláne tüntetőleg előzékenységet, készséget mutattak a békés megoldás iránt. A németek nyugodtsága és higgadtsága, amelylyel ezt a nyelvi-kérdést kezelték, mindenféle feltűnést keltett, tekintettel a legutóbbi idők eseményeire, valósággal csuda számba ment a németeknek ez a nagy önmérséklete. A tanácskozások, az értekezések mind nagyon szépen és simán folytak. Már Thun gróf mint félig győztes, ígérgette, hogy a nyelv-kérdés szerencsés megoldása után, nyomban megcsinálja a kiegyezést. Az alkotmányos Ausztria tovább él, tovább virul. A »Noth-paragraf« alapján való kormányzásra nem kerül a sor.

De ezeknek a szép reményeknek vírágai rögtön lefagytak, azonnal oda lettek, mihelyt Thun gróf megmutatta a megoldás tervét a németeknek és a cseheknek. Ezek rögtön hátat fordítottak neki, többé szóba se állottak vele. Thun

gróf tehát elmehet a császárhoz bejelenteni, hogy ott van, ahol Badeni és Gautsch voltak. Lehetetlen a parlamenttel dülőre jutni.

Már most ennek két következménye lesz. Egy közelebbi és egy távolabbi. A kiegyezés záros határideje ugyanis rémítően közeledik. Hat hét alatt képtelenség lenne Ausztriában a parlamenti rendet helyreállítani. Ezért azt hisszük, hogy valószínűleg Thun gróf tovább is vezetni fogja Ausztria ügyeit, habár politikájával teljesen megbukott. Mert aki utána jönne szintén nem vállalkozhatnék arra ugy sem, amire Thun gróf kezdetben vállalkozott, hogy t. i. parlamenti helyzetet terem. Csakis azt tehetné, amit most Thun gróf fog csinálni, hogy habár parlamenti kormányzásra vállalkozott ugyan, de ez sehogy sem megy, ennél fogva egész természetesen ideiglenesen bár, de absolute viszi tovább a kormányzást.

Mi azt hisszük, hogy akár Thun, akár utóda parlament nélküli kabinettel fogja az osztrák ügyeket tovább vinni és a vám- és kereskedelmi, valamint a bankügyeket, melyekre nézve Magyarország most már kénytelen lesz önállóan intézkedni, bizonyos »modus vivendi«-k után fogja kezelni. Valószínűleg olyan formában, mint most a provizorium alkalmával történt, midőn az osztrák kormány a magyar kormányhoz intézett jegyzék alakjában elfogadta a magyar törvények által teremtett helyzetet. Ez lenne a legközelebbi feladat.

A távolabbi feladat pedig az ausztriai állam újjászervezése lenne és mint mi

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Törvényszéki tárgyalás publikum nélkül.

Georges Moineau után M. B.

Fontos oka volt annak, hogy a párisi törvényszéki palotában megesezt egy olyan büntető törvényszéki tárgyalás, a mely híjával volt mindenféle azon apró törvényszéki vigjátékoknak, a melyek ott különben egymást érik.

Május elseje volt, szóval meghatározott nap arra, hogy a 8 órai munka idő mellett óriási tüntetést rendezzenek. És miután minden újság otthon maradáat javasolt a békés polgároknak ezen a veszedelmes napon, természetesen ki, a szabadba igyekezett mindenki. Az utcák elhagyottak, az omnibuszok üresek valának, a békés polgárzat mind ott nyüzsgőthemzsegett a *Concorde* téren, — vagy az *Elysei* mezőkön, ahol útletet kaphattak; nos ebben különben nem is volt hiányuk.

A fent említett törvényszéki tárgyaló terem képe tehát e napon, május 1-én, példátlanul sajátságos volt; összes beltartalma csupán ennyire szorított: az elnök, a két bíró, a közvádoló államügyész, székeiken, — a jegyző, a teremszolga szokott helyükön, a vádlottak helyén állva pedig egy szál lélek: a vádlott. Ezenkívül pedig egy ügyvéd, a padban egyetlen egy szál tanu ugyanott és csupán egy

szál újságíró a sajtó padján. Ezenkívül azután egy lélek sem.

És a teremőr az ajtónál ült; mily gunyja a sorsnak!, azért ült ott, hogy leintse a csatangolókat, nehogo zsufolásig megtöltsék a tárgyaló termet.

Zavarta egy lélek, léptei zajával
Mausoleumnak áhitatos csendjét.

Nagyon sok vádlott felett kellett volna különben ma ítéletet mondani; a zárkás kocsi, amelyekkel el kellett volna őket hozni, a börtön épület ajtaja előtt várakoztak; ám a rendőrök, kiknek kísérenők kellett volna a diszszállítmányt, szolgálatban voltak a tüntetésnél; egy sem jelent meg közülök a tárgyaláson. Hiszen különben is nagyon feleslegesek lettek volna itt, mert hát éppenséggel nem volt reájuk szükség, hogy a rendet fenntartsák, vagy hogy a lármás csöcseléket kizavarják innét.

— Nem hozhatunk ítéletet ez ember fölött, szólt halkán az elnök, két bírótársához fordulva; nincs publikum.

Erre a kijelentésre halk diskurzus támadt a három férfi, között.

— Bizony nem, nyilvánítá ujjal véleményét — ugyancsak félhangon — az elnök; a törvény világosan megmondja: a tárgyalásoknak nyilvánosoknak kell lenniök.

A két bírónak csupán annyi ellenvetése volt, hogy hiszen a terem ajtaja nyitva áll a publikum előtt. A törvényhozó szándéka e te-

kintben eléggé szemellátható, ha a publikum nem éppen szemellátható is.

Am az elnök megmaradt véleménye mellett. Megnyomta egy csengettyű gombját. A teremszolga megjelent. Az elnök erre valamit sugott neki, mire ez kiment.

Hogy hova ment? Etlálhatták; keresésre indult, a folyósókon és az előcsarnokokban; olyan naplopókat keresett, akik vállalkoznak arra, hogy a törvénynek segítségére jöjjenek és pedig úgy, hogy nyilvánosságot teremtsenek a kongó tárgyalási terembe; ámde ilyenekre sehol sem akadt.

Az elnöknek ekkor egy mentő ötlete támadt:

— Önnek nincs védője, — szólt a vádlotthoz, — elhalasztjuk hát a tárgyalást hét nappal későbbre. Addigra szerezhethet ön védő-ügyvédet.

— Nekem nem kell ügyvéd! jelenté ki ez kereken.

— Szépen vagyunk!, mormogá az elnök, a bírákhoz fordulva.

— Nincs módombba, hogy ügyvédet fizethessek, folytatá a vádlott. Nagyon jól megvédem én majd önmagamot. Azt akarom, hogy a szokott módon hozzanak ítéletet fölöttem.

Már most mi lesz ebből?

Szerencsére betoppant a teremszolga, hogy a kínos helyzetet megoldja.

— Ime ez az összes, amit találhattam, mondá egy — vele egyidejűleg belépett öreg úrra mutatva — ez az úr rendkívül süket!

tudjuk: »föderalistikus«, »kantonális« alapon. De ez egy olyan óriási problema, amely esetleg polgárháborúra vezethet Ausztriában. A parlament erejét decentralizálni akarják akként, hogy a legszélesebb körű autonómiával felruházott és nemzetiségek szerint alakított tartományokat közösen érdeklő és Magyarországgal közös avagy közös érdekű ügyek elintézésére lenne csak egy központi parlament Bécsben. Annyi bizonyos, hogy így a nyelvkérdés megszűnik, de óriásilag növekedni fog az a centrifugális erő, mely Ausztriát a felbomlás felé sodorja. Mi magyarok ezt a processust már tétlen nem nézhetjük. A legközelebbi jövő legnagyobb és életbevágó kérdések elé állít bennünket. Legyünk tehát készen folyvást. R.

Szentesített törvények.

1898. évi XIX. t.-cz. a községi és némely máserdők és kopár területek állami kezeléséről;

1898. évi XXI. t.-cz. a nyilvános betegápolás költségeinek fedezéséről;

1898. évi XX. t.-cz. az 1895. évi XLVIII. t.-cz. egyes rendelkezéseinek módosításáról;

1898. évi XXII. t.-cz. a pozsonyi m. kir. állami kórház kibővítéséről;

1898. évi XXIII. t.-cz. a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről.

Uj anyakönyvvezetők.

A m. kir. belügyminiszter Biharvármegyében, a grossi és toplicza-karándi anyakönyvi kerületeknek megszüntetése mellett Gross, Barrest, Toplicza-Karánd, Árkus, Márkaszék és Nyermegy községekből, Árkus székhellyel, egy új anyakönyvi kerületet alakított, továbbá a mező-peterdi anyakönyvi kerülethez tartozó, Pusztá-Told kisközséget önálló anyakönyvi kerületté alakította s a kimpdi anyakönyvi kerületnek megszüntetése mellett Kimp, Kalluger, Kollest és Vaskóh-Szohodol kisközségeket a vaskóhi anyakönyvi kerülethez csatolta át. Továbbá anyakönyvvezetőkké nevezte ki: a nyüvedi kerületbe Osváth Kálmán, a feketebátoriba Her-

man Géza, a szakadátiba Tóth János körjegyzőket, a rossiaiba Keszthelyi László s. jegyzőt, a bagamériba Végh István községi jegyzőt, az ottományiba Kun Sándor h. jegyzőt, a görbedibe Fildian Aurél Miklós körjegyzőt, az arkusiba Iszák József okl. jegyzőt, s végül a pusztatoldiba Nagy Károly ref. tanítót. Anyakönyvvezető helyettesekké pedig kinevezettek: a szakadati kerületbe Mike Árpád s. jegyző, a pecze szentmártoniba Gossler Pál s. jegyző, a szent-andrásiba Finta Gáspár s. jegyző, a kis-máriaiba Juhász Sándor okl. tanító, a bogoyoszlóiba Borsi János községi bíró, a széplakiba Simon István s. jegyző, a fugyi-vásárhelyibe Pántya Tivadar jegyzői irnok, a robogányiba Olasz Antal s. jegyző, az oláh-szentmiklósiba Havas Demeter s. jegyző s a beélibe Éder János ny. jegyző s a bogoyoszlói, valamint a robogányi anyakönyvvezető helyettesek kivételével, valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

Kilényi Hugó államtitkár-jelölt-sége politikai körökben meglehetősen visszatetszést keltett. A viszonyokkal alaposabban ismerősök konstatálják, hogy Kilényi a vámtanácsban s mindenütt, a hol teheti, mint a merkantilizmus képviselője szerepel. Nem jelentéktelen adat az sem, hogy a most tárgyalás alatt lévő vámtarifa tervezetbe beillesztett agrárvámokat Kilényi makacsul ellenezte. A vámerkekeztet hangulata, az ott elmondott kormányparti beszédek, melyek egytől-egyig követelték az agrárvámokat, valószínűleg rövid életet enged ez államtitkár-jelöltségnek.

A miniszter áldozatkészsége.

— Az állami anyakönyvvezetés áldása. —

Az országboldogító állami anyakönyvvezetés mily nagy terheket hozott az összes községekre és városokra, az vajmi hamar kitűnt s míg az állam sem bírja a javaslat tárgyalásánál erősen hangoztatott összeg keretét betartani, súlyos kiadások hárulnak évenként az állami anyakönyvvezetés révén városok és községek lakosaira. Nagyvárad is szépen ráfizetett erre, mert

nem volt elég ügyes, vagy inkább tulliberális volt, s nem követelte önálló állami anyakönyvvezető hivatal felállítását, mint pl. Debreczen.

Csakhamar újabb és újabb munkaerőket kellett a városnak alkalmazni az anyakönyvvezetésnél, hogy meggyőzzék a munkát.

A város közigazgatási szakkbizottsága nem régen tárgyalta ezt a kérdést, mert hiszen a tulliberális férfiak is kezdik már sokalni azokat a terheket, a mik ez új intézmény folytán szaporítják a különben is agyonterhelt polgárságot.

Az állam eddig évenként 1250 frttal járult a nagyvárad anyakönyvi hivatal fenntartásához s ez összeg hozzáadásával kellett Nagyvárad városának, az anyakönyveken kívül, a helyiség, annak fenntartása és a személyzet díjazásával járó kiadásokat fedezni.

A közigazgatási bizottság felterjesztésében kimutatta, hogy évenként minő terheket ró az anyakönyvi hivatal a városra és kérte, miszerint az évi államsegélyt 3000 frtra emelje fel a miniszter.

De hát mi lenne akkor, ha az állam mindentől olyan összeget adna az anyakönyvvezető hivatalok ellátására, hogy abból azokat fenntarthatnák. Kitűnnék nagyon világosan az, a mit most pontosan nem tudunk megállapítani, hogy hány és hány millióba kerül az állami anyakönyvvezetés.

Nagyvárad városához megérkezett a miniszter válasza a közigazgatási bizottság kérelmére vonatkozólag.

A miniszter a világért sem hajlandó a kért évi 3000 frt állami hozzájárulást megadni, hanem a fősvény példáját követve, eredeti megoldást rendel el.

Azt kívánja, hogy az anyakönyvvezető és az első helyettes anyakönyvvezető felmentessenek az anyakönyvvezetés alól és a kettő helyett 800 frt tiszteletdíjjal egy hivatali köteléken kívül álló anyakönyvvezetői tisztség szerveztessék. A második helyettes anyakönyvvezető megmarad és segítségével egy 1 frtos állandó napidíjas alkalmaztassék. Így az állam évenként 1660 frtot adna a nagyvárad állami anyakönyvi hivatal fenntartására.

A miniszter utasítja a közigazgatási bizott-

Am a derék férfiú, látva a törvényszék mohó előkészületeit, szörnyen megrémült és kiabálni kezdett:

— En nem vagyok bűnös! tévedés van a dologban! En nem csináltam semmit! Ártatlan vagyok!

Megkísérlették erre, hogy megnyugtassák. Hiú kíséreltet! egyetlen szót sem értett meg abból a mit hozzá ordítottak.

A vádolt pedig, mikor látta, hogy az elnök, a bírák, a teremőr és mindenki az öreg férfiúval van elfoglalva, reá pedig egyik sem ügyel, hát angolosan meglépett. Mire észre vették távozását, akkor már hegyen-völgyön túljárt.

Ekkor azután mit tehettek egyebet, elküldötték a vén süketet is a pokol fenekébe. Természetesen jelekkel adták tudtára, hogy épen-séggel nincs reá szükség.

Mikor az öreg megértette végül, hogy elmehet, örvenedezve felkiáltott:

— Fel vagyok mentve? köszönöm, uraim, köszönöm!

A két Capoul.

Ernest Blum után: M. B.

Capoul-ról, az egykori híres tenoristáról, jelenleg a new-yorki zeneképzőintézet igazgatójáról jut eszembe egy történet, a melybe ő tudtán és akaratán kívül jutott.

En akkoriban a Châtelet-színház aligazgatója voltam és rendszerint a titkári teendőket végeztem ugyanitt. Egy napon a postán

érkezett kérelmező levelek között — tudnivaló, hogy mennyi ilyesféle levél szokott egy szingizmatóhoz naponként beérkezni — volt egy, Victor Capoul aláírású, a melyben a nevezett egy páholyt kért. Sem az irás, sem az aláírás nem volt azonban Capoul-é, kinek kezevonásait ismertem, meg azután nagyon jól tudtam azt is, hogy mennyi ügyes ficzkó akad olyan, akik ismert nevű egyének aláírását hamisítva, oly gyakorta kérnek kedvezményes jegyet, vagy szabadjegyet a színházba.

Beszólítottam tehát a hivatalszolgát.

— Ki hozta ezt a levelet? — kérdém tőle.

— Egy fiatal ember.

— Ha vissza tér, vezesd be hozzám.

— De hiszen lennt áll; a válaszra vár.

Azt mondja, hogy ő Capoul.

— Á!, ugyan! roppantul szeretném őt látni! Menj csak érte!

A szolgálta a fiatal emberért ment, aki néhány pillanat múlva belépett szobámba.

Természetes, hogy nem Capoul volt, hanem egy olyan, aki divatosan öltözve hasonlókép bajuszt viselt, mint Capoul.

— Ön tehát Capoul?

— Igen, uram.

— Az Opera-Comique tenoristája?

— Igen, uram.

— Am jó; ha ön Capoul, legyen olyan szives és énekeljen valamit.

A fiatal egy kevéssé meghökkenve rám bámult.

— De — de, hebegé, ugy gondolom, nem olyan könnyű lesz — — kíséző nélkül . . .

— Már mért ne? . . . színész ember előtt — előttem — csak nem zavartatja magát! Rég ideje nem hallottam már ugyis a hangját és így bizony nagyon leköteleztem, ha módot nyujtana, hogy gyönyörködjem kissé a hangjában.

— De ismétlem, uram, nagyon nehezemre esik, sőt valósággal képtelen vagyok zongorista, illetve kíséző nélkül énekelni.

— No, ezen ugyan ne muljék!, hiszen van itt kéznél kíséző is.

Csöngettem az inasnak.

— Nyissák fel a zongoraszóban a pianót s egyszermind értesitse a zongoristánkat, hogy mindjárt lesz szerencsénk Capoul urat hallhatni.

— Á!, mondá az inas elragadtatva.

A fiatal ember eközben, hol elpirult, hol elsápadt, hol meg szivárvány színt játszott.

— De, kísérlé meg a kibuvót, bocsánat, kissé náthás vagyok, jelenleg legalább!

— Nem tesz semmit, tekintettel leszünk indispozíciójára.

— A piano és a kíséző már várják önöket! jelenté a visszatért szolgálta.

*

A fiatal ember, látván, hova fordulnak az állapotok, kétségbeesve felkiáltott:

— Nem, határozottan nem! nem akarok csak így találmra, az üres levezetőbe énekelni. Inkább lemondok a páholyról. Nagyon sajnálom, hogy háborgattam önt.

Ezzel gyorsan az ajtó felé indult.

Megállítottam.

ságot, hogy ezen leiratát vegye tárgyalás alá és a 800 frtos tiszteletdíjjal javadalmazott anyakönyvvezetői állásra hirdessen pályázatot.

Erre is ellehet mondani: nesze semmi...

Vám-ankét.

Negyedik napja tart már az autonom vámtarifa fölött a tanácskozás s ha valaki végigtekint az eddigi munkán s áttekinti a tanácskozások eddigi menetét, legnagyobb tusakodást fogja tapasztalni az ipari és mezőgazdasági érdekek között. Mert úgy kell a helyzetet felfogni, mint két szencsétlen hajótöröttét, kik ugyanegy deszkára akarnak felkapaszkodni, mely pedig csak egyet bír meg s így a tusakodásban mindketten elvesznek. De mégis talán tulzott egy kissé a hasonlat. Igaz annyiban, hogy Magyarországnak úgy ipari, mint mezőgazdasági érdekei erősen megvannak támadva Ausztria ipara és iparának érdekei által és hogy a tárgyalás alatti tervezet képezi azon hajóroncsot, melyre Gelléri Mór, Thék Endre, Bacher Emil, Mandelló Gyula, Lázár Pál, szóval mindazok akik az ipar érdekeit vannak hivatva képviselni — felkapaszkodnak és mert ezt tenni nem tartják időszertűnek a mezőgazdasági érdekek képviselői — ezért foly a harc.

Küzd egymással az ipar partja, mely a külön vámterületben látja boldogulását és ezekkel szemben állanak az agráriusok. Ennek a küzdelemnek a képét mutatja a mai ülés is. Mindkét párt több taggal lép ki a küzdőterre. Az agráriusok bizonyítgatják, hogy az ipar érdeke az ő érdekek is, mert hisz az exporteur állam mindig félhet a külföldi bonyodalmaktól, melyek pangást idézhetnek elő a kivitelben, azt megrázkódtathatják. Érdekekben áll ennél fogva, hogy a nyerstermények a belföldön dolgoztassanak fel, a belföldön fogyasztassanak el.

Mindez pedig csakis az ipar által érhető el, mely újabb és újabb foglalkozásnemeket és ezzel több és több fogyasztókat teremt.

De tekintetbe kell vennünk az agráriusok azon aggodalmait is, mely az autonom vámterület hirtelen megteremtése iránt nyilvánul. Az eddigi vámszövetség az által is, hogy Ausz-

— Bocsánat, szóltam szigoruan, ez a konokság, a melylyel ön megtagadja kérésemet, gyanut ébreszt bennem. Nos, tréfán kívül s magunk közt mondva, csakugyan *Capoul* ön?

— De kérem, ... minden bizonynyal, válaszolt ő, színelg felháborodva.

— Nos, mert, ha nem veszi rossz néven, hát én is *Capoul* vagyok!

A fiatal elámulva tekintett reám.

— Ah! bah!, szólt hitetlenül.

— Már pedig úgy van. E pillanatban ugyan nem viselek bajszot; de rajta leszek, hogy ismét megnöveszsem azt.

A fiatal ember újra fűrkészőleg végignézett rajtam. Azután visszanyerve nyugodtságát, így szólt:

— Am jó, rajta, hadd dőljön el, hogy melyik kettőnk közül a valódi *Capoul*! Most önön a sor. Enekeljen valamit nekem!

Megvallom, annyira mulatott ez a sikerült ríposzt, hogy hangosan felkaczagtam.

Nem szólva hát az igazságszolgáltatás villámairól, melyek az ilyen alakoskodást sujtják, engedélyeztem neki két szabadjegyet, így szólva:

— Nem adok önnek páholyt, amit kért tőlem, nem csupán felét a kedvezménynek, miután ön csak fél-*Capoul*, én pedig a másik fél-*Capoul*.

Megjegyzendő azonban, hogy a két szabadjegy az estére szólt, mikor is egy gyálázatos ósdi színmű került színre, úgy gondolom tehát, hogy a büntető igazságszolgáltatás fogalmát így is eléggé kifejezésre juttattam a fiatal emberrel szemközt.

tria szinte monopóliummal birt iparczikkei nálunk elárúsítani mérhetetlen kárára volt a mezőgazdák, mert az iparczikkek árai a konkurrenzia hiánya miatt jóval fölötte állottak a külföldi fejlettebb ipar hasonló iparczikkeinek. Mi történe már most akkor, ha fejletlen, — amit Gelléri Mór is elismernek — magyar ipar lenne az egyedüli kínáló e nagy szükséglethez szokott fogyasztáshoz? Az, hogy az iparczikkek árai hihetlen módon felszökhetnének. Azok a bizonyos *idegen* és *olcsó* tőkék bizonyára elkerülnének és Magyarország lenne Európának az Argentinája, a Law-féle szédelgések hazája és egy a külföldön a lehetőleg végértékig zálogba tett ország. Ehez semmi kedvünk. Idealizmus itt nem használ, de előre látás és kalmárszámítás — az annál — inkább.

Az ülés lefolyásáról a következőket jelenti tudósítónk:

Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter mint elnök megnyitván az ülést, elsőnek felszólal

Bacher Emil: A fővárosi malomipar szempontjából, amelynek érdekközösségét a mezőgazdasággal mi sem mutatja inkább, mint épen az, hogy vámháboru esetén ezzel együtt a legexponáltabb helyet foglalná el, tekintettel nagy buzakivitelünkre is, amely az 1894—98 évek átlagában 16 és fél millió métermázsát képvisel, csak ultima ratioként pártolhatná az önálló vámterület eszméjét. Utal különösen a szállítás drágaságára. Aradról Londonba a buza szállítása ára métermázsánként 3 frt 30 kr, New-Yorkból Londonba 75 kr. Aradról Auszsigba a szállítás métermázsánként 3 frt 10 kr, míg az amerikai buza Hamburgból az Elbén át Auszsigba 30 krajczárért szállítható. Az olcsó viziutak létesítését sürgeti s erre nézve határozati javaslatot is terjeszt elő. Az iparfejlesztés szempontja nagyfigyelmet érdemel, de jelenlegi készületlen állapotaink között az tulnagy áldozatot róna ránk és azért a leghelyesebb újabb provizóriumot tartani Ausztriával, még pedig 1903-ig, vagy bárminő oly szerződéses viszony fentartását, amely a mai vámtételek esetleges mérséklése mellett az osztrák iparnek is kedvezményeket nyújtana. Az őrlési forgalmat Károlyi Sándor gróffal szemben határozottan fentartandónak véli, mert különben megszűnnék liszt kivitelünk a vámkülföldre, ami az agráriusoknak nem állhat érdekében. Az autonom vámtarifában a magyar malomipar nem kíván magasabb liszt kiviteli vámot, mint amely a buzavámnak 75%-os visszhozadék mellett megfelel, tehát 3 frtnyi buzavám mellett 4 frtnyi lisztvámot. Utal az Angliába való liszt kivitel nagy fontosságára es annak lehető kedvezményekben részesítését ajánlja. Az őrlési forgalom exportpraemiumokkal való helyettesítését nem tartja ajánlatosnak.

Mandello Gyula: A politikában és amint Bourgot mondja, a szerelemben öt év igen hosszú időköz, de a gazdasági életben rövid. Németországban már most dolgoznak az 1903-ban kötendő új vámszerződéseken; igen üdvösnek tartja tehát a most folyó tanácskozmányt, amelyből azt látja, hogy Magyarország végrehalására készül arra, hogy bármely alakban, de önállóbb kereskedelmi politikát folytasson.

A vámtarifát három szempontból óhajtja megbirálni: a technikai szempontból, amelyet meglehetősen elhanyagoltak, a vámtételek nagyságának szempontjából, amely tekintetben a fősúly arra helyezendő, hogy minden egyes tételnél indokoltassék a tétel magassága a termelési költségek és az illető termelési ág helyzete szempontjából és végre általános kereskedelmi- és gazdaságpolitika szempontból. Ez utóbbi szempontból nehezíti a megítélést az, — amint Hegedüs is mondotta — hogy a kormány az értekezlet elé terjesztett javaslattal nem vállal solidararitást. (Felkiáltások: Ellenkezőleg! Könnyiti!) Utal arra, hogy az összes gazdasági szempontokat teljesen kielégítő vámtarifát szerkesztene amugy is, lehetetlenség minden vámtarifa különböző társadalmi és közgazdasági érdekek compromissum lévén és e

tekintetből kívánatos a határozott irány kidomborítása.

Részletesebben óhajt nyilatkozni az iparfejlesztésről. Minden iparfejlesztésnek első oka, hogy a gazdasági conjuncturák olyanok legyenek, amelyek az iparfejlesztést megengedik. Magyarország, amely kétszer elmulasztotta a kedvező világconjuncturák felhasználását, remélhetőleg a harmadik alkalmat, amely körülbelül most kínálkozik, nem fogja elmulasztani. Minden iparhoz kettő kell: kellő előképzettség és fogyasztási piac. (Felkiáltások: Olcsó tőke!) Ezt a szempontot kell szem előtt tartani, nem pedig azt, hogy épen csak olyan iparokat fejlesszünk, amelyek nyersanyagát mezőgazdaságunk nyújtja. Ha a természetes előfeltételek megvannak, miért ne fejlesztenénk olyan iparágakat is, amelyekkel eddig nem birtunk? Hiszen köz tudomásu, hogy új gyárak mai nap jobban prosperálnak, mint régiek, mert inkább felhasználhatják a technika vívmányait.

A Mac Kinley-bill tárgyalása alkalmával Amerika leghiresebb nemzetgazdászja jól mondta, hogy a legrosszabb régi tarifa is jobb, mint bármely új tarifa. A vámpolitikában, a melynek megfelelő volta a nemzeti termelésnek egyik lényeges feltétele, állandóságra és rázkódtatások elkerülésére kell törekedni. Hazánkban mindenekelőtt a mezőgazdaság védelme kell, hogy a feladatot képezze mindaddig, míg hazánk népessége fogyasztóképességben annyira meg nem nő, hogy a belföldi terményt elfogyassza. Téves itt hangoztatni azt az árelméletet, hogy a gabonafelesleg a védvám daczára teljesen leszorítja az árt. Az egész vámtarifa megítélésére a fogyasztók érdekei is mérvadóak, különösen Magyarországon, a hol a fogyasztók nagy tömegét képviselő munkásosztály szervezetlensége mellett érdekeit kellően képviselni nem tudja. Sőt az önálló vámterület messzemenő feladatot is mér az államra, kell hogy foglalozzék a kartell rendezésével és a fogyasztási szövetkezetek fejlesztésével, sőt messzemenő szociális feladatok is következnek az oly vámtarifából, a mely az iparalaptáknak kedvezni akar. Végül kéri a minisztert, hogy Németországhoz hasonlóan, a miniszteriumon belül, vagy attól függetlenül szervezzen olyan államást, a mely megszakitás nélkül az adatok gyűjtését, az érdekeltekkel való érintkezést végzi és így Magyarországot gazdaság-politikailag készenlébe helyezi. 1850-ig Magyarország külön vámterület volt, de nem saját jóvoltából és még az osztrák történetirők szerint is gyarmata Ausztriának. Reményli, hogy egy félszázaddal később Magyarország ismét önálló vámterületté alakul, ebből az országra sok üdvös eredmények háramolnak.

Rubinek Gyula: A gazdák részéről eddig elhangzott beszédek után úgy tűntek fel őket, mintha félnének az önálló vámterülettől. Ezt egy gazda sem mondotta, csak azt, hogy Ausztriával való vámháborutól félnek. Az országos magyar gazdasági egyesület már 1896-ban kimondotta, hogy a mennyiben Ausztria az addig fenállott hiányokat nem pótolná, az önálló vámterület alapjára kell helyezkednünk. Ha a szövetség létre nem jön, szerződés után kell oly állapotot teremteni, a mely a magyar mezőgazdaság életműködését meg nem bénítja és akkor a közgazdasági különválástól tartani nem kell.

A jövőben követendő vámpolitika irányát az európai concert szabja meg. Jelenleg a védvamos iránytól eltérő vámpolitikát mezőgazdaságunk és iparunk létének veszélyeztetése nélkül nem követhetünk. Az ipari vámkat szükségességeknek tartja, mert ezek nélkül ipar nem fejlődhetik. Az agrárvámokat minél magasabbra óhajtja emelni, de a magasság mértékét mindig a körülmények szabják meg. A maximális és minimális tarifának nagy jövőt jósol épen a tengerentuli versenynyel való védekezés szempontjából. Végül kijelenti, hogy a szaktanácskozmánynak meg lesz az a nagyfontosságú következménye, hogy felhívja a közvélemény érdeklődését a tárgyalt kérdések iránt, hozzájárul a jövőben követendő vámpolitikai irányzat tisztázásához és ahhoz, hogy Magyarország összes közgazdasági tényezői között konstatalhassék az az összhang, a melynek az értekezlet kifejezést ad.

Bernáth István a tervezet tekintetében

helyesli azt az álláspontot, a melyet Károlyi Sándor és Desseffy Aurél grófok kifejtettek. Az agrárvámok kérdésében csatlakozik Hieronymi álláspontjához annyiba, hogy az agrárvámok az áralakulásra semmi befolyást sem fognak gyakorolni, de szükségesnek tartja azoknak felállítását abból a szempontból, hogy ez kizárjon minden oly spekulációt, a mely a gabonane-műeknek a külföldről nagy mennyiségben való behozatala által az árak lenyomását akarná előidézni. Komjáthyval polemizálva, a ki az ipar felvirágzásának előmozdítására anyagi áldozatokat kíván a mezőgazdaságtól, megjegyzi, hogy a mezőgazdaság nincs többé abban a helyzetben, hogy ezt a támogatást megadhassa. Statisztikai adatokkal bizonyítja, mennyire emelkedett Magyarországon az utóbbi években a birtokátruházások és végrehajtások száma és a megterhelhetések nagysága, a mi mind a mezőgazdaság szomorú helyzetéről tesz tanulságot. Elismeri, hogy Magyarországnak nagy szüksége van virágzó iparra, de a gyors iparfejlesztéstől nem vár semmi eredményt. A finánczámok behozatalának ellene nyilatkozik. A tengerentuli behozatalnak kedvezményben való részesítését helyesli, mert ez fegyvert szolgáltat kezünkbe Ausztriával szemben, a melylyel — hozzávéve a többi fejtvereket is — elérhetjük azt, hogy Ausztriával kedvező egyezsége tudunk majd jutni.

Bedó Albert egyenesen a tarifára vonatkozólag óhajt nyilatkozni. A mi a szakkérdések elsejét illeti, mely a tarifa beosztására vonatkozik, azt helyesnek tartja. A maximális és minimális tarifa létesítését nem tartja célravezetőnek. A második, harmadik és negyedik kérdésre, melyek a földművelés, ipar és kereskedelem érdekeit karolják fel, együttesen válaszol. A tarifa ipari és földművelési tekintetben tulmagas vámokat contemplant. Hangsúlyozza azonban, hogy a földművelés az eddiginél nagyobb védelemben részesítendő, ezért minél magasabb agrárvámokra van szükségünk. Szükségünk van továbbá a nyers terményeket feldolgozó iparnak is különös támogatására. A vasipar számára a tarifában foglaltnál nagyobb védelmet kíván. Az ipar számára olcsó és elegendő mennyiségű kőszén biztosítandó. A vastermelés céljaira szükséges faszénnek a vasúti szállításhoz tetemes kedvezmények biztosítandók. A földművelés és ipar számára adandó kedvezményeknek hatatosabbaknak kell lenniök, mint eddig voltak. Nem osztja azoknak nézetét, a kik azt hiszik, hogy külön vámterület esetére az iparcikkre vetett vámokat mi fogjuk megfizetni. Ha Magyarország földművelése megkapja azt a segílyt, a melyet külön vámterület esetére jogosan igényelhet, akkor a külön vámterület esetére minden megrázkodtatás nélkül fogja elviselhetni. Az első sulyosabb időszak elmúlása után ez a segíly ezután kulturális czélokra lesz fordítandó, a mire az országnak ugyanis nagy szüksége van.

A pénzügyi vámkokra és a tengeren való behozatalnak kedvezményben való részesítésére nézve az a nézete, hogy a pénzügyi vámkok emelését nem lehet megengedni, a tengeren való szállítás kedvezményben való részesítését exportunk érdekében és a közvetítői kereskedelem lehető megnyerése érdekében nagyon is szükségesnek tartja.

Lázár Pál határozottan az önálló vámterület hívének vallja magát. A mezőgazdasági ipart a mezőgazdaságnak vindikálja és védelmébe veszi a mezőgazdasági szeszipart az országos magyar iparegyesület állásfoglalásával szemben. Majdnem a farkas és a bárány meséjére emlékeztet az a kívánság, hogy a mezőgazdasági szesziföldék aránytalanul nagyoknak mondott kedvezményei oly módon szabályoztassanak, hogy az ipari szeszgyárakat el ne nyomják. Az ilyen követelményekkel szemben a szesziparon az, hogy a magyar kontingest le szállítják, nem segít, ha egyúttal az osztrák kontingent emelik. Az iparfejlesztésnek előfeltételeit képezi a vámkokkal való védelem, csak akkor, ha ezt előzetesen nyújtjuk, lehet szó arról, hogy ezen vagy azon iparág nálunk fejlődhetik-e. Több rendbeli kifogást tesz a vámtarifa beosztása ellen; különösen a gépeket a tervezettől eltérőleg előállítás költsége és suly szerint óhajtja csoportosítani és a mezőgazdasági gépekre különös kedvezményeket kér. Ipari

segédanyagokra vámmentességet csak abban az esetben czélszerű adni, ha azok az országban egyáltalán elő nem állíthatók.

Bedó Albert: A maximális és minimális tarifákat nem tartja helyén valóknak. Ha valamely nemzet virágozni akar, akkor egyenlő módon kell gondoznia úgy az ipart, mint a kereskedelmet. A tarifa egyes tételeit tulmagasaknak tartja. A vasipar számára nagyobb védelmet tartana szükségesnek Lázár Pál. A mezőgazdasági ipar nem öncél, hanem csak eszköz a mezőgazdasági termények minél intenzivebb földolgozására.

Deil János az önálló vámterület híve. A valuta végleges rendezését csak akkor üdvözölheti, ha ez az önálló vámterületen történik.

Hatvani Deutsch József a közös vámterület híve.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauch park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* A Vilmos huszárok százados ünnepe.

A Nagyváradon állomásozó Vilmos huszárezred százéves jubileuma szokatlan fénytel megy végbe e hó utolján. A tisztikar már is nagy előkészületeket tesz az ünnepekre. Az előadandó életképekről már irtunk. A városi tanács megbizásából Komlóssy József tanácsos érintkezésbe lépett a huszár ezred parancsnokságával, hogy a Ferencz József laktanya feldisítésére nézve megállapodásra jussanak. Az ünnepélyes tábort misét, ha csak egészségi állapota nem változik, Dr. Schlauch Lőrincz bibornok úr Ő Eminenciájára fogja olvasni. — A bibornok a szép ünnepély alkalmából, egyik nap diszebédet ad a magas vendégek tiszteletére. — A német császár képviseltetni fogja magát egyik magasrangú német katonai személyiséggel, aki magával hozza a kitüntetések, a melyekben lesz az ezrednek bőven része. A fényes katonai ünnepélyen az európai nagyhatalmak is képviseltetik magukat. A három napon át tartó ünnepeknél a diszabédék előállításával — több fővárosi vállalkozóval szemben Czeglédy Sándor és Kovács László a Püspök-Szent-László gyógyfürdő ismert, derék bérleje, illetve vendéglőse bizattak meg, kik feladatuknak fényesen meg is fognak felelni amennyiben ez alkalomból a modern konyhának minden művészetét a legujabb, legváltozatosabb formában fogják bemutatni. A diszabéd rendezése egyúttal fel fogja tüntetni a vendéglős-ipar e nemben páratlan haladását. Az idegen vendégeket bizonyára meg fogja lepni, hogy Nagyvárad városa ezen a téren is fölveszi a versenyt a fővárosokkal.

* A király köszönete. A király a kabinet iroda után megköszönte a főváros törvényhatóságának azt a részvét nyilatkozatot, a melyet hozzá Lipót főherceg elhalálozása alkalmával, a miniszterelnök után terjesztett föl.

* A vármegye versenydíja. Biharvármegye törvényhatósági bizottsága június havi közgyűlésén 500 frtot szavazott meg arra a czélra, hogy a biharmegyei gazdasági egyesület által ez év szeptemberében a nagyvárad gyepen rendezendő löverseny mint a vármegye díja üzessék ki az összeg. A belügyminiszter értesíti a vármegyét, hogy a közgyűlési határozatot jóváhagyta. A löverseny szeptember 24. és 25-én lesz.

* A 61. gyalogezred 100 éves fennállásának jubileuma tegnap folyt le Temesváron nagy ünneppel. Reggel az összes csapatok a gyakorlóterre vonultak, a hol Kemény tábori lelkész tartott tábori diszmisét a tábor-

noki és a tisztikar, valamint a város képviselőinek jelenlétében. A mise után Hornik ezredes ünnepi beszédet intézett a csapatokhoz, a melyet először magyarul, majd románul tolmácsoltak. Délben a vígadóban disztrakoma volt, amelyre a polgárság előkelőbbjei is meg voltak hiva. Az első felköszöntőt Schwitzer lovag altábornagy, hadtestparancsnok mondotta a királyra, majd Hornik ezredes éltette Temesvár városát, végül Telbisz Károly polgármester nagy tetszés közepette magyar beszédben ünnepelte a jubiláló ezredet. A terem túlyomóan magyar czimerekkel és zászlókkal volt díszítve s az ezrednek ez alkalomra Bécsből lejtött zenekara sok magyar darabot játszott. Délután városi költségen nagy legénységi ünnep volt a vadászerdőben, este pedig tűzijáték volt. Az ezredhez többek között üdvözlő, táviratokat intéztek: Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter, a ki egykor maga is szolgált az ezredben, atyja pedig az ezrednek parancsnoka volt, továbbá Molnár főispán, Desseffy püspök stb.

* Özv. Szilágyi Lajosné temetése. A Budapesten elhunyt agg úrnő özv. Szilágyi Lajosné, Szilágyi Dezső képviselőházi elnök édes anyjának hült teteme tegnap helyeztetett örök nyugalomra a várad-olaszii temetőben. A temetés nagyszámu, előkelő közönség jelenlétében a pályaudvaron vette kezdetét, a hol a beszentelést dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök végezte, Széchenyi Jenő, Palotay László kanonokok és a nagy számu alpapság segédletével. Innen a gyászmenet a várad-olaszii plébánia templomba vonult a gyászistentisztelet meghallgatására. A requiemet Palotay László végezte. A koszorus kocsit szebbnél-szebb koszorus borították. A ravatalt Szilágyi Dezső a magyar képviselőház elnöke, Lukács György Békésvármegye főispánja, Lukács Sándor min. oszt. tanácsos, továbbá a rokon Pojnar és Barthos családok vették körül. A megjelentek díszes sorai közt ott láttuk a következőket: Dr. Beöthy László főispán, Pokorny altábornagy, Des Echerolles Kruspér Károly, Szunyogh Péter alispán, dr. Bulyovszky József polgármester, Csathó Lajos tábla bíró, Goidis József orsz. gyűlési képviselő, dr. Bozóky Alajos, dr. Hoványi Gyula, dr. Hoványi Géza, Czvek Kálmán, dr. Wolf Lajos, dr. Gedeon László, Hlatky Endre, Rádl Ödön, Pally Lajos, Baranyi Zsidmond, Harmathy Károly, Gerő Ármin, Szokolay Tamás és még számosan a közélet kitünőségei közül. A koszorus feliratok a következők voltak:

Szeretett édes anyának — Dezső. A jó testvérnek — Lujza. Szeretett sógoröjének — Nina. Hála jelül — Bartos Gyula és családja. Szeretett nagyanyjuknak — unokái. Nyugodj békével — Özv. Lukács Györgyné és családja. Csathó testvérek.

A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte nagy pontossággal.

* Pénzhamisító banda. Tolnán és vidékén már régóta vannak hamis bankók forgalomban, de mindezekig nem sikerült a gyártókat kézrekeríteni. Tegnap azonban, hogy több helyütt házkutatást tartottak, megtalálták a gépet a három főkolompossal együtt, Ezer József kovácsmester, Kis szobafestő és Müller Mihály polgármester személyében. A kaposvári rendőrfőbiztos vállaltára fogta őket és mindjárt beismerték tettöket, egyúttal megnevezték a gép eladóját is, egy kaposvári lakost, ki 600 frtért adta el nekik. Mindnyájukat átkísérték a szegzárdi ügyészséghez. A vizsgálatot tovább folytatják, mert valószínű, hogy még néhányan segítettek a bankók gyártásánál és azok tulajdonosánál.

* Kitüntetett nagyváradai kiállítók. A brüsseli nemzetközi kiállításon néhány biharmegyei és nagyváradai kiállító is részt vett és

pedig nem minden siker nélkül. A többek közt nagy érmet és diszoklevelet nyertek: *Janky Antal* borokért, *Janky* és társa cognacért és *Nagy Gábor* nagykágyai lakos különféle gyümölcs pálinkákért. A kereskedelemügyi miniszter utján már leérkeztek a diszoklevelek a nagyváradai kereskedelmi és iparkamarához.

* **Egy derék polgárnő halála.** Egyszerű, igénytelen életet élt. Soha sem keresett feltűnést életében, egyszerű akart lenni a halálban is, még csak koszorút sem kívánt a koporsójára. Pedig jó gyermekei maradtak, igen-igen sokan tisztelték, becsülték, könnyen kiállott volna a gyászpompá. Özönnel jött volna a koszorú. *Antoni Jánosné* temetése volt tegnap délután. *Dencs János* ez. kanonok esp. plebános temette, egyik volt újvárosi káplán és a mostani újvárosi káplán segédletével, mert csak az utóbbi időben lakott olasziban, de mindvégig elnöknője volt az oly nagy lelkiismeretességgel vezetett rózsafüzér társulatnak. Nem szólította fel külön senki a társulat tagjait, de azért mind elment, aki csak tehetett. Nagyszámu gyászgyülekezet kísérte ki utolsó útján, melyben egymás mellett mentek a legintelligensebb hölgyek és a legegyszerűbbek. Mind ismerték, mind tisztelték becsületes buzgó életéért. Az örök világosság fényeskedjék neki.

* **A vasutasok öröme.** Fenntartással közöltük, hogy a m. államvasutak Nagyváradon lakó tisztviselői és alkalmazottai az 1899. év január hó 1-től ugyanolyan magas lakbér-illetményt kapnak, mint a fővárosban lakó vasuti tisztviselők. Mint újabb örvendetesen értesülünk, a hír teljesen megfelel a valóságnak. A kedvezőbb lakbér-illetmény kieszközölése különösen dr. *Bulyovszky József* polgármester és *Szamaszka Ernő* vasuti felügyelő fáradozásának, buzgalmanak köszönhető.

* **Vendégekből rablók.** Nagy dáridót csaptak Bojton *Weisz Ignác* kocsmájában néhány ismeretlen mulatozó. Nemesak ők nyakalták be a temérdek söröket és borokat, hanem még a vendégeket is itatták derűre-borura. Mikor aztán hajnalban csak ők maradtak a kocsmában egyedül, akkor a sötétben bóbiskoló s mit sem sejtő *Weisz Ignác* kocsmáros megrohanták, száját betömtek, őt magát guzsba kötötték s összes pénzkészletét, mintegy 120 frtot ellopták. A tettesek mindeddig nem kerültek kézre.

* **Keresik az igazukat.** Említettük annak idején, hogy a b. Hirsch jótékony egyesület fiókjának tagjai közül mintegy 108-an panaszlevelet intéztek a miniszterhez, a melyben *Rákos Vilmos* egyesületi titkár ellen súlyos vádakat emeltek s kérték a titkár elmozdítását, mert különben mindannyian kiüpnék az egyletből. Mint értesülünk, *Rákos Vilmos* tegnap feljelentést tett a kir. ügyészséghez azok ellen, akiket a felterjesztés értelmi szerzőjének tart; ezek a bepanaszoltak: *Bauer Nándor*, *Mayer Márton* és *Rendes Szidor*. A bíróság eldönti, hogy a tagoknak, vagy *Rákos Vilmos*nak volt-e igazuk.

* **Orvos-választás.** Még az elmúlt hó utolsó napján választották meg a vaskóhi kör-orvosi állásra dr. *Rednik János* szurkodi (Máramaros megye) körorvost. A választást senki sem felebbezvé meg, az jogerőssé vált.

* **Letiltott felirat.** A babtisták mindjában szaporodnak Nagyváradon. Eddig főfészkük különösen Várad-Velence volt, csupán *Kálvária-utcán* volt még egy kis szobájuk, a hová leginkább a szaldobágyi félrevezetett hívek jártak. Újabb *Kálvária-utcán* egy másik gyülekező helyet béreltek s hetenkint többször itt is sokan voltak összezsúfolva egy kis szobában. Ez év tavaszán nagyobb szabásu imaházat kezdtek építeni *Kolozsvári-utcán*, *Viz-utca* szegletén. A homlokzatra ékes betűkkel odapingáltak »Baptista imaház«, azonkívül hosszabb czi-

tatomot használtak feliratul a Szentirásból. A törvény azonban nem ismeri el a babtistákat bevett felekezettől s így az imaházat, ha teljesen elkészül használhatják ugyan, de a kapitányi hivatal a felirat meghagyását betiltotta. Egyszerűen bemeszelték.

* **Belefullt a Jádba.** *Popocze Mikula* csaróházai lakos többedmagával átrándultak Csucsára s öreg este lett, mire visszatértek. A község szélén szétváltak s *Popocze Mikula* egyedül igyekezett a jádvölgyi vasútvonalon hazá. Valószínűleg a sötétben nem volt eléggé óvatos és a Jád vizén keresztül vezető vasúti hidról bele zuhant a bővizű patakba. Másnap halva találták a vízben.

* **Jól lő-e? Fazekas** *Márton* sarkad-kereszturi gazda-ember a mezőről jött haza s fegyverét, melyet mindig magával szokott hordani ha kimegy a határba, — az asztalra fektette, hogy majd kihúzza belőle a töltéseket, de előbb a falatozáshoz látott. Aközben oda jött *Nagy Imre* s beszélgetésbe ereszkedtek. Folyt a beszéd mindenféléről, míg végre a puskáról kezdtek beszélgetni s *Nagy Imre* szakértőleg kapta fel az asztalon heverő fegyvert:

— Jól lő ez a puska?

Abban a pillanatban egy iszonyu dördülés reszkettette meg az alacsony házikót s rémes látvány tárult a tudakos *Nagy Imre* elé. *Fazekas Imre* szétzúzott koponyával dőlt neki a falnak, a felat torkán akadt s úgy feküdt ott látott szájjal. Többé egy árva szót sem tudott kiejteni s rövid kínlódás után meghalt. *Nagy Imre* maga jelentette föl magát.

* **Beoltás fogfájás ellen.** *Francia* szaklapok írják, hogy egy hazánkfia dr. *Klein*, ki már 18 éve működik Párisban mint az orvosi fakultás tagja, jelenleg pedig Páris legnagyobb kórházában, a *Hotel Dieu*ben működik, feltűnést keltő találmányával megszüntette a fogfájást és foghúzás mizériáit. A találmány egy élő mikrobákból (a melyeket a feltaláló maga tenyészt laboratóriumában) készült ojtóanyag, a melynek hivatása, mint azt a párisi szaklapok írják, csodaszzerű. A találmány értéke abból áll, hogy az odvas fog fájdalma az ojtóanyagnak a fogidegre való alkalmazása folytán rögtön megszűnik, a fogideget pedig nem öli meg, hanem azzal mintegy összenő és a fog, bármennyire inogott is, újból normálissá válik, erős lesz, nem romlik tovább s rágásra teljesen alkalmas. Dr. *Zula*, a párisi *Ecole technique* tanára, a mint azt a minap megtartott fogászati kongresszuson előadta, több száz esetben alkalmazta ezt az új ojtó-anyagot és egyetlen egy esete sem volt, a hol a szer tökéletesen be nem vált volna, még görvélykóros egyéneknél is a legkomplimentabb odvas fogak, amelyek a legnagyobb mértékben inogtak, az ojtóanyaggal kezelve rögtön megszűntek fájni és már 24 óra múlva tökéletesen megerősödtek, nem inogtak s plombirozva a rágásra tökéletesen alkalmasak lettek. A *Hotel Dieu* fogászati osztályának igazgatója, dr. *Vacher* szerint az ojtóanyag következtében a foghúzás teljesen feleslegessé válik, mert nincs olyan odvas fog, amely a dr. *Klein*-féle szerrel kezelve valaha ismét fájna, tovább romlása pedig teljesen ki van zárva.

* **Elkötött lovak.** A régi betyár legendák még nem vesztek ki egészen. Élnek ma is, még pedig nemcsak a nép száján, regék alakjában, hanem itt-ott még a valóságban is megtörténnek. Egy ilyen esetről-ad hirt tudósítónk a régi hajdu fészekből Szalontáról. A *Biró Sándor* uramnak ugyanis volt két szép pej lova, melyen oly büszkén hajtott ki vasárnap este a tanyára, hogy szinte irigység szállta meg az embereket. Hanem — óh átkozottak! — a pejeket másnap virradóra ellopták. Tettes ismeretlen.

* **Elveszett.** Szombaton este az Ezredévi emléktértől Nagy-Teleki-utczáig elveszett egy arany óra és egy rövid ezüst láncz. A becsületes megtaláló jutalomban részesül, ha átadja lapunk kiadóhivatalában.

Férj-gyilkos vagy ártatlan?

— Újabb fordulat egy gyilkosság bűnügyében. —

Legelsőbben emlékeztünk meg arról a borzalmas gyilkosságról, a melynek egy szerencsétlen vasuti ör lett az áldozata.

A szegény embert, *Rubesch János* vasuti őrt a Rogoz melletti 11. sz. órháznál agyonverték s aztán bedobták a kutba.

A szerencsétlen embert felboncolták s konstatálták, miszerint a fejére mért borzasztó ütések okozták a halálát, s mikor a kutba dobták, már meg volt halva.

A nyomozást és a vizsgálatot a csendőrség és a vizsgáló bíróság nagy erélyvel folytatja s többeket elfogtak erős gyanu alapján.

Értesülésünk szerint a vizsgálat már kiderítette, hogy a szerencsétlen embert a gazemberek kiszólitották az órházból s az egyik beszélgetésbe eredt vele. Eközben hátulról mérték reá az iszonyu csapásokat, a melyektől azonnal elborította a vér s összerogyott. Alig élhetett pár másodpercig. Azután vonszolták a kuthoz s beledobták.

A vizsgálatban a legmeglepőbb fordulat, hogy a szerencsétlen áldozat feleségét is elfogták, mert erős a gyanu, hogy tudtával, beleegyezésével történt a borzalmas gyilkosság.

Lehetetlennek tartják ugyanis, hogy észre ne vegye a házban levő asszony a gyilkosságot s hosszabb ideig távol van a férje. Továbbá igen gyanusnak tartják az asszony egész viselkedését. Míg férjét nem találták meg, nagyon erőltette a közönyösséget.

A nagyvárad kir. törvényszék vizsgáló-bírósága naponta foglalkozik az ügygel s kihallgatja a befogottakat s nagy buzgalommal igyekszik teljesen kideríteni a bűntényt.

EGYESÜLETEK.

Uj egyesület. Megalakult Székelyhidon a 2. temetkezési és segély egylet. Az alapszabályokat a belügyminiszter jóváhagyta.

SZÍNHÁZ.

Angelo.

Fái Szeréna vendégszerepelt tegnap este *Hugo* e hatalmas jelenetekben bővelkedő tragédiájában.

Becses, művészi sikerekben gazdag volt a tegnapi előadás.

Hasonló sikertű drámai estét bizony keveset produkált még a társulat ez idényben.

Nem azért, mintha talán az összjáték valami fényes lett volna, nem is azért, mintha a szereplők mind kivétel nélkül megfelelő alakítást adtak volna, nem is azért, mintha a társulat java erői mutatkoztak be, hanem és főleg azért, mert három szereplőben megnyilatkoztunk a szerencsés inspirációt, a tökéletes átértést és az ideális művészt.

Éppen ezért, a három szereplőnek a nagy sikere, a közvetlen és erős hatásu művészi siker, ez teszi a tegnapi előadást a szezon egyik legtökéletesebb drámai estéjévé.

Nyílt színen taps csak egy volt, de kihívás annál több és annál zajosabb, minden felvonás után.

Természetes dolog, hogy a sikerekben első helyen áll *Fái Szeréna* tökéletes játéka. Természetes azonban az is, hogy tuldaemonikus, roppant erőteljes játéka, tulságba menő mimikája nem minden helyen és nem mindenkor találkozott a publikum tetszésével.

Tudja Isten, ezzel a *Jászai* ódákkal úgy van a váradi publikum, hogy miatta roppantul hüvös, sőt antipathikus — *Szilágyi* Bertával szemben.

De viszont mikor itt osztozunk mi is a publikum nem tetszésével, el kell ismerünk, hogy a második felvonásban bámulatos tökéletességű és roppantul helyén való volt ez a megrázó erő. A keserű szemrehányás, a vad féltékenység, a vak gyűlölet briliáns skálája volt a kifakadásra. Csodálatos képpen nem tapsolt a publikum, pedig hát ez nagy dolog volt. Elementáris, de fontos is.

És micsoda hangjai vannak annak a művésznőnek akkor, midőn a szerelmes asszony olvatag, lágy tónusában beszél! Csáb, bűbáj, behelzítő zene minden szava. És igaz, végtelenül igaz, minden szava. Kettőért nem lehet eléggé dicsérnünk, hogy nem kiabál és hogy roppant diszkrétül tud öltözni; és viszont kettőt meg határozottan kifogásulunk nála: szintelen taglejtéseit és azt, hogy oly annyira szereti a sugót.

Am ezek minniózus dolgok, amelyeket körülbelül nyomtalanná tesz az a bizonyos meghalási jelenet, amely kerek és tökéletes volt.

Igy azután, hogy *Tisbé*-t ily hatalmas művészi egyéniség kreálta meg, úgy gondoljuk, hogy mindenképpen szép sikert jelent *Miklósi* Ilonának, hogy nyílt színen tapsot kapott.

Bragadini Katalin-t szokatlan erővel és sok sok étellel játszotta meg.

Tulajdonképpen minden sulyt arra a bizonyos harmadik felvonásbeli záró nagy jelenetére fektetett. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a második felvonásban rossz volt, de hogyan is lehetne őt önmagához hasonlítani a két felvonásbeli kétféle alakításában. Az előbbi az a bizonyos, apathikus, szintelen és némiképpen vérszegény kratura, az utóbbi pedig egy csupa élet, csupa szín és csupa melegségből álló kiváló alakítás. Ez a felvonás tökéletesen az övé volt. Dominált, csodálatot keltett és nagy sikert aratott.

Kitűnő játéka, finoman kidolgozott alakítása mellett micsoda pazar élvezet volt hallgatni, hogy a sugó — hallgat! Tökéletes volt így abbéli illúzióink, hogy a valóságot látjuk. Ilyen körülmények között azonban a zárójelenetről jobb — hallgatni. Csupán annyit konstatálunk, hogy nyílt színen tapsot kapott, nagyon sokszor lámpák elé tapsolták, egyébiránt pedig eddigi összes alakításainak csucsát mutatta be tegnap esti szereplésekor.

Csinálván pedig egy varga betűt, más szóval röviden megemlékezve *Tompáról*, aki legkevésbé sem szerencsés körülmények között, de tisztességes sikerrel alakította meg a legkevésbé sem pózoló *Rodolfo* szerepét, — nem szólva továbbá E. *Kovács* Gyuláról, akinek tegnapi játékában hiába kerestünk tökéletest és művészt és sajnosan tapasztaltuk, hogy a túl — majesztózus játék még *Malipéri Angelo* szerepét is aláássa: szóval ilyes kitérők után részlegesen *Hornyánszky*-ra térünk, megemlítve róla, hogy kétségtelenül a legjobb drámai ereje a társulatnak.

Utóvégre is virtuozitással oldotta meg azt a fura problémát, hogy lehet egy csöpp kis szerepből, már amilyen *Homodei* szerepe, kabinet alakítást csinálni. Csodálatosképpen őt nem tapsolták a lámpa elé; ez remélhetőleg nem fogja csüggeszteni ezt a kitűnő készültességű és bizony nagy kaliberű fiatal embert.

Határozottan távol áll tőlünk az a szándék, hogy a többi szereplővel komolyan foglalkozzunk. Mert hát valójában nevetséges lenne.

De hogy egy komoly és ilyen kaliberű drámai est egy jelenetét silány bohózzattá se-kélyítsék holmi szerecsen figurákkal, az ellen már a jóízűs nevében is tiltakozunk.

Tiltakozván végül a vásári jelmezek, meg a rengetegül rosszul rendezett tabló jelenetek ellen, üdvözöljük az egy szív, egy lélekkel működött — sugót. — Ház üres vala. —

Két előadás.

Vasárnap két előadás volt a szinkörben. Délután a »Kukta kisasszony« című énekes bohózat került ismét színpadra, a címszerepben *Perényi* Margittal, ki eleven játékával tapsra keltette a közönséget. Ugy szintén partnere *Kassai* szintén jól megálta helyét. Valamint a többi szereplők is hozzá járultak a darab sikerült előadásához.

Este *Felhő Klári* népszínmű adatott elő mondhatni üres ház előtt. Pedig ezen kitűnő népszínmű megérdemelte volna a telt házat is. Az előadás sikerült és összevágó volt. Különösen *Székely* I. (*Felhő Klári*) szép énekével és kedves játékával tűnt ki. A *Kassai*val énekelt szép duettét megújráztatta a közönség. *Tompa* K. (*Aba András*) tüzzel játszotta meg nehéz szerepét, *Kassai* K. (*Fátyol Ferkó*) kifogástalan volt. A szó teljes értelmében úgy az előadás, mint a szereplők egytől-egyig nem hagytak hátra semmi kívánni valót.

A jövő csillaga. Valahányszor föllép *Amon* Margit Krecsányi társulatánál, az igazgató boldog. Hogy is ne, mikor egy föllépte 650—1200 frtnyi napi bevételt jelent. Mikor Krecsányi *Amon* Margitot meglátta, elégedetten mosolygott és egy ujságrónak ezeket mondá: Meglátja^{uram}, hogy ez a kis leány lesz a jövő csillaga. Am Krecsányi már ekkor amaz agodalmának adott kifejezést, hogy nem hiszi, hogy a csillagot társulatának hosszú időre biztosíthatná. Es úgy történt. *Amon* k. a. csak egy évre szerződött. A fiatal művésznőben öszpontosul minden kiváló tulajdonság. Bájos külseje, természetes játéka, még akkor is nagy sikereket biztosítanak neki, ha elegendő hanganyaggal nem rendelkeznek. Pedig, hogy hanganyaga is van, azt a *Boccacio* és a *Kis alamuszi* címszerepeiben bebizonyította. Ének számai oly briliánsan sikerültek, hogy az orkányszerű tapsvihár perczeig is eltartott. Tény-tény maradt, hogy Krecsányi nem csalódott.

Szinköri hírek. *Zsidónó.* Halewy örök-szép operája kerül holnap szerdán színpadra, a melyre az énekes személyzet nagy gondval készült. A főszerepeket *Perényi* M., *Székely* I., *Fehér* József, *Kassai*, *Mezei* és *Váradi* éneklék.

Heti műsor.

Kedd: A gé-ák.
Szerda: *Zsidónó*.
Csütörtök: A hun utódok. (Fái Szerénával és Ivánfival.)
Péntek: Lili.
Szombat: *Stuart* Mária. (Fái Szerénával.)
Vasárnap:) d. u. Böregér.
) este. *Czigány*. (Fái Szerénával.)

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi kir. tábla elintézt ügyei.

Büntető tanács.

Előadó: *Dr. Gedeon László*.

2398. Argyelán Péter s. t. ingó vagyon rongálás — helybenhagyva.
2508. Szabó István s. t. lopás — részben megváltoztatva.
2630. Popa Juon szándékos emberölés — részben megváltoztatva.
2640. Szalai Sándor lopás — megváltoztatva.

Előadó: *Molnár Géza*.

1478. Tyirla Vaszali s. t. zsarolás lopás — részben megváltoztatva.
2588. Durinszky Manó testi épség ellen kh. — helybenhagyva.
2385. Fehér Sándor közcsend és testi épség — helybenhagyva.
2389. Farkas György közcsend elleni kh. — helybenhagyva.
2387. Marjovszki Sándor s. t. becsület sértés — megsemmisítve.
2442. Voján Lázár s. t. testi épség el. kh. — rendelet.
(Polgári tanács).

Előadó: *Dr. Járossy Károly*.

1662. Cs. Kir. kincstár *Jakobovits* Adolf és neje — helybenhagyva.
1974. Rameaki János — *László* Sándor s. t. — helybenhagyva.
1676. Fekete István — *Amánt* Julianna s. t. — helybenhagyva.
1676. *Gyebrovsky* M. s. t. — *Szücs* Samu — megváltoztatva.

REGÉNY-CSARNOK.

39.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: *Tátraházi R. P.*

A követ furcsa jelenetet idézett elő. A heves vérű báró kimondta: hogy semmi körülmények közt sem akarja házában látni azt a gazembert, bárhol fogja találni, rá sem néz, hátat fordít neki.

Az anya praktikusan, okosan intette Irén leányát, hogy béküljön és bocsásson meg.

A leány megerősödve és teljes bizodalommal nézett eléje a találkozásnak. Az az Ervin, a kit valaha szeretet, meghalt, bár soha sem élt volna. *Schahowskoi* Olga meg nem izgatja fel vérét. Miért nézzen tehát rossz szemmel erre a nőre, mikor az férje bűnében nem részes?

A mit az ő kérése nem tudott, kivitte a báróné erélyes fellépése.

— Ne okoskodj — szólt férjéhez — ne tedd ki Irént annak, hogy színelnie kelljen a haragot. A mi engem illet, hálát adok Istennek, hogy megóvta gyermekem attól az embertől. Hadd lássa saját szemével, hogy Irén egyáltalán nem busul utána, aztán meg hadd győződjék meg az a muszka dáma is.

A báróné nagyon keveset adott az orosz hercegnőkre; Oroszországban olcsó a hercegi cím akár csak a szeder és az ottani asszonyokban sok van a cigány természetből, hogy azok általában alkalmatlankodó fordított természetű nők, ezen véleménynyel akarta az ismeretséget Olgával megkötni.

Ez először túlradó gyöngédséggel vette körül Irént. »Barátnőmnek kell lenned! Mindent rám kell bíznod« — ismételtette hizelgések között. Mikor azonban Irén nem dicsőítette, mint többi barátnői, közönséges tulajdombor prózai személynek mondta. Azokat a becsületes szürke szemeket rendesen kerülte, mert azok olyan bizalmatlanul tudtak ránézni, mikor gyöngéd sziveskedéseit megkezdte. A kezdetben oly sűrű látogatások már csak a megérkezésére és távozásra szorítottak.

Mig a báróné mint anya sohasem tudott annak a nőnek megbocsátani, a ki leánya kérvényét elszerezte, férje haláláig ellene volt annak, hogy *Waldheim* közeledhessen, Olgával szemben a legmegközelíthetőbbnek mutatta magát. Az Olga szemei, melyek olyan olvadozóan tudtak nézni, felosztották azt a jégkerget, a melyet a bosszuság az öreg báró szíve köré fagyasztott. Vele barátságos lábon állott attól kezdve, mikor belátta, hogy nem férdözhetik Irén szívéhez, ezt mint nála sokkal alantabb állót »mellőzte.« Az öreg birótól tudta meg azt is, hogy *Haldenschwang* még mindig nem mondott le arról, hogy Irén kezét elnyerje és éppen ezért következetesen hozta egybe jelen tartózkodását az új sorozással.

Eljött, hogy utoljára szerencsét próbáljon. — En megöregszem — szólt Irén atyjához, ő mindég fiatal marad, még öreg korában is megfogja őrizni lábait. Nem tudok nyugodni,

...míg akár balra akár jobbra nem dől a sorsom. Régióta küzdök már Irén kezéért, megérdemlem, hogy igent mondjon.

Irén szülei minden módon rajta voltak, hogy célját elérje. A báró már régen szerette, a báróné is elkezdte valahára dicsérni. A fiatal ember megtanulta, hogy a báróné gyöngéit, hogy kell megítélni, hogy kell vele bánnia, ez pedig megakartta magát boszulni, hogy a másikkban oly oktalannal bizott. Hogy Haldenschwang, habár nem is volt oly ragyogó szépség, szép pályát fog megfutni, mert mint fiatal került a legfelsőbb katonai hatósághoz, erőse hízelt a hiu asszonyoknak, ez megértette.

Irénél ez nyomott logkevesebbet a latban a mi őt legjobban érintette, az a érzelem mélység, a legkisebb dolgokban is a legnagyobb hűség volt, mely a látszólag darabos férfit szépen jellemezte. Lassankint jobban eltűnt a tartózkodás, melylyel íranta viseltetett. Napról napra bizalmasabb lett. Haldenschwang nem kételkedett többé, hogy végre sikerül Irénszívét megnyernie.

Eppen a legjobb hangulatban volt, mikor egy levele érkezett a fővárosból, nagyon zavarba jött. Valami fontos iratokról volt szó Konstantinápolyból hozta magával X-be, azon utasítással, hogy Waldheimmal a követtel közölje. Az iratok tartalma azon szomszédos államokkal kötendő szerződésekre, viszonyokra vonatkozott, a melyekkel mindig feszült volt a viszony. Az udvarral X-ben kimért formában akarta közölni. Haldenschwang Waldheimot már nem találta ott, azért kellett tehát ott hosszabb ideig tartózkodnia. Miután Waldheim visszatért, dolgát elvégezte vele, aztán késedelem nélkül hivatalába tért vissza.

Nem sokára azután hallotta, hogy az orosz kormány megtudott egyet-mást az az iratokból. Az orosz lapok hivatkozásokat tettek rá, sőt az utóbbi időkben egyenesen rá mutattak a Haldenschwangra bizott iratok tartalmára. Ennek ismeretére azonban csakis eskü szegés, árulás utján juthattak. *A hogyan* kellett tehát kifürkészni. Haldenschwangot felszólították, hogy a dologról közölje nézetét.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A kerékpárosok hódolata.

Ischl, július 18. (Saj. tud. távirata.) A kerékpárosok tegnapi hódoló felvonulása alkalmából fényes ovációban részesült Ó Felsege, aki Mária Valéria főhercegnő, valamint Lajos Viktor és Ferencz Szalvátor főhercegek kíséretében nézte végig a diszfelvonulást, a műkerékpározást és a versenyt. Ó Felsege több ízben adott kifejezést legteljesebb elismerésének. Az ezernyi tömeg végezetül spontán óvációban részesítette az uralkodót.

Goluschowsky lemond.

Bécs, június 18. (Saját tud. táv.) Itt általában az a hír van elterjedve, hogy Goluschowsky Agenor gróf külügyminiszter legközelebb lemond. Egy itteni lap Kállayt nevezi utódjául.

A második Zola-per.

Budapest, július 18. (Saját tud. táv.) Párisból sürgönyzik: A Zola-per tárgyalását Versailles-ben megkezdték. Mindjárt a tárgyalás elején Labori ügyvéd a panaszt tevők illetékeltenségét akarta megállapítani, ámde a törvényszék elutasította őt ebbeli kifogásaival. Erre Labori és Zola eltávoztak a tárgyaló teremből, a mi persze nem akadályozta a versaillesi törvényszéket abban, hogy Zolát in contumáciam el ne ítélje egy évi börtönre és 3000 frank pénzbírságra.

Egy megyei tisztikar ellen fegyelmi vizsgálat.

Arad, július 18. (Saj. tudósít. táv.) Az aradi közg. biz. ülésén fegyelmi vizsgálatot indítottak Szathmáry alispán, Pécskán Sándor árvaszéki elnök, Schweiger Alajos főszámvevő, Vörös Vidor tiszti ügyész ellen, kik a legutóbbi árvaszéki pénztárvizsgálatnál a jegyzőkönyvet aláírtak. Pécskánt, Barb Efrém ellenőrt, Hanacsék helyettes ellenőrt felfüggesztik állásától. Az elsikkasztott negyedmillió tehát már kezdi megboszulni magát — Az erélyes eljárás városzerte élénk örömet keltett.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, július 18. (Saj. tud. táv.) Párisból távirják: A »Soir« szerint Cavaignac hadügyminiszter, tekintettel a radikális sajtónak irányában fanusított ellenséges magatartására, lemondással fenyegetőzött az esetre, ha az állítólag több miniszter által inspirált támadások meg nem szűnnek.

Budapest, július 18. (Saj. tud. táv.) Párisból távirják: Néhány lap azt hiszi, hogy Zola ügyének tárgyalása ezuttal sem fog befejezést nyerni. Hir szerint Labori a tárgyalás elnapolását fogja kérni, amíg Eszterházy ügyében a vizsgálatot befejezik.

Budapest, július 18. (Saját tud. táv.) Párisból távirják: Trarieux szenátor levelet intézett az »Intrantigeant« szerkesztőségéhez, a melyben ismét tiltakozik Picquart üldözése ellen és kijelenti, hogy jogilag lehetetlen, mikép Picquart, akit már nyugdíjazásra ítélték, ugyanazon ügy miatt más birói eljárásnak is alávéssék, amelynek eredménye bizonyára a büntetés súlyosbítása vagyis megmásítása lenne.

Nagy szerencsétlenség.

Bécs, július 18. (Saját tud. távirata.) Felső-Szilléziában, Paulucz bányában tárna-kas 23 bányásszal és egy felügyelővel leszakadt. A kasban levők mind odavesztek.

A balassa-gyarmati mandátum.

Balassa-Gyarmat, július 18. (Saj. tud. táv.) Lalkóczy Imre közigazgatósági bírónak nevezetvé ki, balassa-gyarmati képviselői mandátumáról lemondott. A szabadelvűpárt gróf Forgách Antalt fogja jelölni. Az ellenzárások még nincs jelöltjei.

Podbielsky német államtitkár a szultánnál.

Budapest, június 18. (Saját tud. távirata.) Konstantinápolyból távirják: Podbielsky német államtitkár, akit a szultán tegnap kihallgatáson fogadott, holnap fog visszaútni Berlinbe. Podbielsky államtitkár itteni tartózkodása alatt infarmáltatta magát a török távirda és postaberendezés felől, tekintettel Vilmos császárnak Palestinába tervezett utazására, ahová a császár október 17-én érkezik.

A háború.

Budapest, július 18. (Saj. tud. táv.) Madridból távirják: A »Correspondencia« a Kuba jövődöbéli viszonyainak plebiscitum utján való rendezésére megindított

lépésekről szól. Ugyane lap szerint a tengerészeti miniszter a havannai tengerészeti parancsnoktól táviratot kapott, amely szerint az értekezések Santiago de Kuba kapitulációja iránt folyamatban vannak. A Santiago előtt összevont amerikai csapatok 50.000 emberből állanak 60 ágyuval, míg 32 hajó van a santiagói vizeken. Egy pénzügyi lap szerint a Kuba részére adott előlegek meghaladják a 800 millió pesetát. Ugyane lap szerint egy és öt pesetas jegyek kibocsátását készítik elő, a melyeket forgalomba fognak hozni.

A Delagoa-öböl kérdése.

Budapest, július 18. (Saját tud. táv.) Londonból távirják: A »Times« alaptalanul nyilvánítja azt a hirt, hogy a Delagoa-öböl kérdésében a választott bírósági döntés már legközelebb megtörténne. A tárgyalások kielégítő módon haladnak ugyan, de még nincsenek befejezve. Az ügyet csak három hónap múlva terjesztik a választott bíróság elé.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadberlet 75. szám.

Páratlan.

Kisberlet 73. szám

Páratlan.

Ma kedden, 1898. július 19-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

új díszletekkel és jelmezekkel, hatodszor

A gésák

vagy: Egy japán theaház története.

Énekes játék 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Reginald Tairfaix, hajós hadnagy	Kassai K.
Bonville)	Váradi M.
Cunningham) a »Teknős béka« hajón	Iványi A.
Grimston)	Heltai N.
Stanley, tiszthelyettes — — —	Marosi Adél.
Vun-Csi kínai, a »10000 gyönyörűséghez« cz. theaház tulajdonosa	Nyárai Antal.
Imári márkikormányzó, rendőrfőnök	Leővey Leo.
Mimóza, theaházi énekesnő — — —	Székelly Irén.
Aranyvirág)	Turchányi Olga.
Bimkó)	Lányi Edith.
Aranyhárfa) gésák — — —	Miklósi M.
Ibolyácska)	Perényi A.
Julietta, francia leány — — —	Margó Zelma.
Nami, japán leány — — —	Hatala Györgyike.
Tekmini, rendőr — — —	Vank I.

Japániai, gésák, katonák.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, kedden:

FEHÉR JÓZSEF vendégfőléptével:

Zsidónő.

Opera 5 felvonásban.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, július 18

Buza őszre — — — — —	8 40
Buza tavaszra — — — — —	4 23
Tengeri — — — — —	5 15
Rozs őszre — — — — —	6 54
Zab őszre — — — — —	5 59

Értéktőzsde

Az irányzat gyenge.

Budapest, július 18.

Salgótarjáni — — — — —	622.—
Waggon-kölcsön — — — — —	244.—
Villamos vasut — — — — —	256.75
Osztrák hitel — — — — —	359.10
Magyar hitel — — — — —	394.1/2
Allamvasut — — — — —	357.80
Déli vasut — — — — —	78.—

Rimamurányi	251.25
Magyar jelzalog	250.—
Magyar leszámítoló	261.60
Iparbank	107.—
Budapest közuti	380.50
Kereskedelmi	1435.87

Bécs július 18.

Az irányzat gyenge.

Osztr. hitel	359.1/8
Magyar hitel	395.—
Allamvasut	357.5/8
Birodalmi márka	58.87

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. július 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	120.85
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/10%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.80
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszabályozási és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.75
Osztrák járadék papirban	101.50
Osztrák járadék ezűtben	101.50
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	100.75
1860. Osztrák államsorsjegyek	142.—
Osztrák magyar bankrészvény	910.—
Magyar hitelbankrészvény	356.10
Osztrák hitelintézeti részvény	357.50
Páris vista	952.—
Német birodalmi márka	78.85
London viste	11.99
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11a5

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Köszönet-nyilvánítás.

A helyi piacon, Szent László-téren számos év óta fenn álló ékszer üzletemet eladván, nem mulaszthatom el, a n. é. közönségnek a velem szemben tanusított bizalom- és meleg támogatásért őszinte köszönetemet kifejezni.

Egyben van szerencsém közölni, hogy képviselitemmel ügyezsemet, dr. Kurländer Ede urat (Fő-utca Bethlen-ház) bízom meg, kihez minden engem érdeklő ügyben fordulni méltóztassák.

Nagyvárad, 1898. július 18.

Teljes tisztelettel

Latzkó Testvérek utóda

Löbl Ede.

Gazdaközönség figyelmébe.

Van szerencsém értesíteni a tisztelt gazdálkodó és terménykereskedő urakat, hogy a már számos év óta fennálló

zsákkölcsönző intézetemet

ismét

50,000 darab új zsákkal gyarapítottam,

melyeket a legjutányosabb ár mellett kölcsönzők ki.

Eladásra új zsákokat és ponyvákat mesés olcsó árban számítok.

Tisztelettel

Rosenfeld Márton
Szent-László-tér (Weinberger-ház.)

Figyelmeztetés!

Van szerencsénk az elárusító- és fogyasztó n. é. közönség b. figyelmét felhívni, hogy **eredeti** töltésű **DRÉHER**-féle palaczkos sernek **csakis az tekinthető**, melynek **czimkéje** és **dugója** az itt látható **védjeggyel** van ellátva.

védjegy.

Teljes tisztelettel

BOGNÁR és SZÁNTÓ,

Dreher Antal serfőzdéjének főraktára.

276 1-10

Szives Tudomásul!

A nyomda-ipar kizárólagos művelése céljából papír- és írószer-kereskedésünket teljesen felosztatjuk. Ez alkalomból az által jegyzett gyári árakon következő iskolai és írószereket bocsátjuk áruba.

Kuhn féle író tollak.

20	253.	—	1	1.05
5	520.	—	1	—90
20	414.	—	1	—90
65	180.	—	1	—45
70	530.	—	1	—65
1-1 doboz Rond-toll 1, 2 1/2,				
3 1/2, 4 1/2, 5, 5 1/2, 6. sz.		—	1	1.25
2-2 doboz Rond-toll 3, 4. sz. 1				1.25

Rigler-féle irkák és gyakorlatok.

700 db Rajzfüzet	121. sz.	8 lapos száza	5.—
100 „ Irka	55. „	Számtani „	—55
800 „ „	55. „	Diktando „	—55
300 „ „	51. „	„	—65
100 „ „	51 1/2 „	„	—52
300 „ Tiszt. füzet	282. „	40 lapos „	10.13
900 „ „	1280. „	16 „	2.52
2250 „ Gyakorlat	1240. „	8 „	2.70
1800 „ „	1240. „	6 „	2.48

1280	„	1241. „	20	„	vászonhát	7.83	
1100	„	1241. „	20	„	oldalv.	6.48	
1350	„	1241. „	10	„	„	3.78	
2000	„	1100. „	8	„	„	1.89	
200	„	kis alak	8	„	Német	1.50	
100	„	„	8	„	Dikt.	1.50	
30	„	„	8	„	Számt.	1.50	
2300	„	Szépír. füzet	64. sz.	6	„	Magyar	1.35
2000	„	„	64. „	6	„	Számt.	1.40
2000	„	„	64. „	6	„	Dikt.	1.35
2000	„	„	64. „	6	„	Német	1.35

Vegyések.

36 doboz pecsét ostya	—	1 doboz	—20
250 darab szines irón	—	drbonkint	—04
2000 „ tollszár	144 drbonkint	90—	1.65 krig.

Ecsetek, festékek különböző árban.

Midőn ez alkalmi vételre iskolai előjáróságok, egyesek és viszontelárusítók figyelmét jóval a tanév kezdete előtt felhívjuk, egyszersmind b. rendelkezéseiket, előjegyzéseiket vagy ajánlataikat kérjük.

Tisztelettel

A SZENT LÁSZLÓ NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagyvárad, Apáca-utca 3.sz.

Tarr és Társa építkezési vállalat Nagyváradon.

Van szerencsém a t. cz. építelő közönséget értesíteni, miszerint sikerült a „Tóth Jenő és Társa“ nagyváradai fakereskedő cégé beltagját STEINER B. urat az általam jövőben vállalkozó építkezésekhez társul fogadnom, miáltal azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy **kellő tőke** fölött bőven rendelkezvén, a legmészebb menő igényeknek úgy a szolid kivitel, valamint **jutányos árak** és **kedvező fizetési feltételek** tekintetében megfelelhetek.

Építkezési vállalatunkat „Tarr és Társa építkezési vállalat“ törvényszékiileg bejegyzett cég alatt fogjuk vezetni, építési irodánk pedig az eddigi helyiségben (Szent-János-utca 322. sz. a. házamban) lesz, a hol az építkezési szakmába vágó mindenféle megrendeléseket elfogadunk; ezeknek **finanszírozását** társam keresztül viszi, a **technikai** vezetést pedig én végzem és mint eddig, jövőben is legfőbb törekvésem lesz a bennünk helyezett bizalomnak **becsülettel és tisztességes** uton megfelelni.

Czégünk a helybeli építkezéseken kívül a megyénkben is előforduló mindennemű magán és testületbeli (közszégi, hatósági, uradalmi stb.) építkezéseket felvállal és minthogy a 320—2/882. sz. **miniszteri jogositvány** szerint

emeletes házak és templomok

építésére is képesítve vagyok, vállalatunk az építkezési szakmához tartozó mindennemű megbízatásnak képes megfelelni.

E tekintetben felvilágosítással nevezett irodánk, esetleg Tóth Jenő és Társa fakereskedő cégé Nagyváradon szívesen szolgál.

Kiváló tisztelettel

TARR GYÖRGY.

241 6-10